

Spis treści

Wstęp	11
I. Teoretyczne tło rozważań nad problematyką osiągnięć szkolnych i integracji szkolnej uczniów w młodszym wieku szkolnym	15
1. Osiągnięcia szkolne w świetle wybranych teoretycznych koncepcji rozwoju człowieka	17
1.1. Socjokulturowa koncepcja Lwa S. Wygotskiego	17
1.2. Teoria zadań rozwojowych Roberta J. Havighursta	19
1.3. Teoria systemów ekologicznych Urie Bronfenbrennera	22
2. Integracja szkolna uczniów w świetle wybranych teoretycznych koncepcji rozwoju człowieka	27
2.1. Model transakcyjny Arnolda J. Sameroffa	28
2.2. Podejście kontekstualne do rozwoju człowieka Richarda M. Lerner.	30
2.3. Teoria porównań społecznych Leona Festingera	32
II. Mowa, wymowa i ich formy zaburzone w dyskursie logopedycznym	35
1. Klasyfikacje zaburzeń mowy i wymowy na gruncie polskojęzycznym	37
2. Refleksje nad opisem nienormatywnych realizacji fonemów	45
3. Przegląd klasyfikacji zaburzeń mowy w literaturze anglojęzycznej. <i>Speech sound disorder</i> jako pojęcie nadrzędne w opisie nienormatywnych realizacji dźwięków mowy	52
3.1. O zróżnicowanej etiologii zaburzeń w realizacji dźwięków mowy. Zaburzenia o typie fonologicznym i artykulacyjnym	53

3.2. Zaburzenia realizacji dźwięków mowy w podejściu deskryptywnym. Model Diagnostyki Różnicowej Barbary Dodd.	57
3.3. System Klasyfikacji Zaburzeń Mowy autorstwa Lawrence'a Shriberga jako fundament dyskusji o przetrwałych zaburzeniach wymowy	59
3.4. Zaburzenia mowy w świetle Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) oraz jej wersji dla dzieci i młodzieży (ICF-CY).	62
4. Rodzaje zaburzeń wymowy wyodrębnione na podstawie kryterium czasu ich utrzymywania się w literaturze anglojęzycznej	65
4.1. Resztkowe błędy wymowy [ang. <i>residual speech errors</i>]	66
4.2. Utrzymujące się zaburzenia wymowy (ang. <i>persistent speech sound disorder</i>).	75
5. Uzasadnienie przyjętej perspektywy w nazywaniu i definiowaniu zakłóceń dźwięków mowy w projekcie badań.	79
III. Zaburzenia wymowy. Implikacje dla szkolnego funkcjonowania uczniów w młodszym wieku szkolnym	83
1. Przetrwałe zaburzenia wymowy – propozycja terminu	84
1.1. Perspektywa międzynarodowa jako inspiracja do transferu terminologii	85
1.2. Teoretyczne ugruntowanie pojęcia przetrwałe zaburzenia wymowy	86
1.3. Występowanie zaburzeń wymowy u uczniów polskojęzycznych – stan badań	88
2. Uczeń w młodszym wieku szkolnym z zaburzeniami wymowy w środowisku edukacyjnym – trudności, potrzeby i wyzwania	91
2.1. Zaburzenie wymowy a funkcjonowanie społeczno-emocjonalne uczniów w młodszym wieku szkolnym	92
2.2. Zaburzenia wymowy a gotowość szkolna i osiągnięcia szkolne związane z czytaniem i pisanem	102
3. Diagnostyka logopedyczna zaburzeń (wy)mowy u dzieci w młodszym wieku szkolnym w placówce oświatowej	121
3.1. Badanie logopedyczne – od diagnozy przesiewowej do pełnej diagnozy logopedycznej	121
3.2. O diagnozie funkcjonalnej jako pożądanym modelu diagnozy logopedycznej	126
3.3. Wynik diagnozy, czyli o kryteriach kwalifikacji ucznia do udziału w terapii logopedycznej w placówce szkolnej	130

IV. Założenia metodologiczne badań własnych	135
1. Przedmiot badań i uzasadnienie wyboru problematyki badawczej	135
2. Cel badań i problemy badawcze	138
3. Perspektywa metodologiczna w gromadzeniu i interpretacji materiału empirycznego	139
4. Organizacja badań i charakterystyka osób badanych	142
5. Narzędzia wykorzystane w badaniu	150
5.1. Kwestionariusz Integracji Uczniów (KIU)	151
5.2. Podtesty do badania umiejętności fonologicznych i tempa nazywania z baterii testów <i>Dysleksja 3 – diagnoza dysleksji u uczniów klasy III szkoły podstawowej</i>	152
5.3. Ocena kategorii Aktywności i Uczestniczenia związanych z mową (ICF) u dzieci – <i>kwestionariusz obrazkowy SPAA-C</i>	156
5.4. Kwestionariusze PIQ (<i>Kwestionariusz Percepcji Włączania</i>) dla rodziców i nauczycieli	157
5.5. Kwestionariusze wywiadów swobodnych ukierunkowanych dla rodziców i nauczycieli	159
5.6. <i>Testy Osiągnięć Szkolnych</i> (TOS3)	161
6. Procedura badania	164
7. Ograniczenia badań własnych	167
8. Etyczne aspekty badań własnych	169
 V. Osiągnięcia szkolne i integracja szkolna uczniów z przetrwałymi zaburzeniami wymowy – analiza i interpretacja wyników badań własnych	171
1. Profile funkcjonowania uczniów z przetrwałym zaburzeniem wymowy jako ilustracja ich sytuacji szkolnej	172
1.1. Osiągnięcia szkolne i integracja szkolna uczniów z przetrwałym zaburzeniem wymowy z dużego miasta	172
1.2. Osiągnięcia szkolne i integracja szkolna uczniów z przetrwałym zaburzeniem wymowy z małego miasta	242
1.3. Osiągnięcia szkolne i integracja szkolna uczniów z przetrwałym zaburzeniem wymowy ze wsi	308
2. Poszukiwanie tendencji w różnorodności. Próba syntezy przekrojowej [<i>cross-case analysis</i>]	385
2.1. Uczniowie z przetrwałym zaburzeniem wymowy o wyższych osiągnięciach szkolnych	386

2.2. Uczniowie z przetrwałym zaburzeniem wymowy o niższych osiągnięciach szkolnych	395
2.3. Próba wyłonienia tendencji wśród wszystkich przypadków badanych uczniów	405
Zakończenie oraz implikacje praktyczne	411
Literatura	421
Załączniki	449
Summary Speech sound disorders and their importance for educational performance and school integration of the third-grade primary school students	451